

Nr 280.

Av herr **Hamrin m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 31 till innevarande riksdag framlägges förslag till lag om vissa ekonomiska stridsåtgärder. Detta lagförslag bygger i väsentliga delar på ett den 4 maj 1934 av en särskild kommission, den så kallade trettonmannakommissionen, avgivet förslag i ämnet.

Samtidigt som vi uttala vår tillfredsställelse över att Kungl. Maj:t velat tillmötesgå den utbredda opinion inom landet, som med alltjämt ökad styrka kräver rättsligt skydd för dem, som stå och vilja stå utanför vissa ekonomiska strider, kunna vi dock icke godtaga det innehåll och den utformning, regeringsförslaget på vissa principiellt och praktiskt betydelsefulla punkter erhållit. Då vi därför anse oss nödsakade att framställa åtskilliga ändringsförslag till den kungl. propositionen, inskränka vi oss emellertid till att beröra allenast några få punkter, som synas oss särskilt viktiga, utan att därmed vilja ha godtagit Kungl. Maj:ts förslag i alla de avseenden som icke särskilt upptagits till behandling. Vi förutsätta emellertid att vederbörande utskott genomgående skall pröva Kungl. Maj:ts förslag jämsides med trettonmannakommissionens samt ägna tillbörlig uppmärksamhet åt särskilt lagrådets yttrande i de olika punkterna.

Synnerligen betydelsefullt synes det oss vara, att lagstiftningen på detta område från början erhåller tillräcklig effektivitet. För att så långt sig göra läte säkerställa, att lagen bleve effektiv, hade kommissionen föreslagit införande av vissa regler för behörighet att vidtaga kollektiva stridsåtgärder. Förening, som förbehåller sig att igångsätta sådan stridsåtgärd, skulle ock vara skyldig att ställa säkerhet för skadestånd, som föreningen skulle bliva pliktig utgiva enligt lagen. Dessa bestämmelser har Kungl. Maj:t icke upptagit i det nu framlagda förslaget.

*Behörighets-
regler.*

Om man så långt möjligt vill undvika att direkt stadga straff för vidtagande av enligt lagen otillåtna stridsåtgärder och om man samtidigt vill förhindra att lagens bestämmelser skola kunna utan påföljd åsidosättas, torde, såsom lagrådet framhållit, näppeligen annan utväg givas än att i lagen upptaga behörighetsregler av den art kommissionen föreslagit. Det må ock erinras, att inom kommissionen samtliga ledamöter, som icke motsatte sig den föreslagna lagstiftningen överhuvud, i princip godtog kommissionens förslag på denna punkt — en ledamot dock med avvisande av bestämmelsen om säkerhets ställande — samt att ingen av de över förslaget hörda myndigheterna eller sammanslutningarna, icke heller landsorganisationen, ställt sig helt avvisande mot denna del av förslaget. Vi

föreslå alltså att i lagen införas bestämmelser om behörighet för vidtagande av kollektiva stridsåtgärder i huvudsaklig överensstämmelse med kommissionens förslag 2—6 §§.

Organisa-
tionstvång.

Kommissionen hade i sitt förslag upptagit förbud mot kollektiva stridsåtgärder mot någon för att förmå eller hindra honom att inträda i eller utträda ur förening eller annan sammanslutning. Ej heller skulle i sådant syfte uppsägning få ske av arbets- eller hyresavtal, med visst undantag som här kan förbigås. Regeringsförslaget har givit en helt annan innebörd åt stadgandena på detta område. I huvudsak innebär Kungl. Maj:ts förslag allenast bestämmelse om, att föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränkt — ett stadgande varom meningsskiljaktighet icke bör råda. Detta har närmare utvecklats så att stridsåtgärd från ena partens sida förbjödes, såframt därmed åsyftas att hindra någon å *andra sidan* att inträda i eller utträda ur förening eller annan sammanslutning. Stridsåtgärd får ej heller vidtagas från ena partens sida mot någon å *andra sidan* i anledning av hans verksamhet för åstadkommande av sammanslutning eller kollektivavtal. Slutligen givas vissa särbestämmelser för arbetsledare eller andra i förtroendeställning. Med regeringsförslagets stadganden skulle det alltså vara tillåtet att företaga stridsåtgärder för att förmå enskilda personer på *samma sida* — fackförening mot arbetare, arbetsgivareförening mot arbetsgivare, lantbrukareförening mot lantbrukare, köpmannaorganisation mot handlande — för att förmå dem att inträda i eller utträda ur förening.

Såsom skäl för att kommissionens förslag på denna punkt icke godkänts av Kungl. Maj:t har departementschefen allenast anfört, att kommissionen icke upptagit problemet om organisationstvång till fullständig utredning och lösning. Härtill erinrar lagrådet, att det enligt dess mening dock föreligger tillräcklig utredning för att åtminstone i den utsträckning, som skett i kommissionens förslag, ingå på frågan om ekonomiska stridsåtgärders tillåtlighet i nu berörda hänseende. Lagrådet har icke kunnat finna det riktigt att, om ena sidan av frågan (föreningsrätt i inskränkt mening) upptages, icke också den andra sidan (organisationstvånget) blir behandlad. Principiellt sett måste tvång anses vara lika förkastligt, vare sig det utövas i den ena eller andra riktningen.

Då vi icke kunna finna regeringsförslaget på denna punkt tillfredsställande utan måste kräva förbud mot stridsåtgärder, som kränka enskildas frihet, sker det ingalunda av månhet om sådana personer, som av bristande känsla för solidaritetens betydelse vilja njuta frukterna av andras arbete utan att själva offra något för gemensamma intressen. Vi kunna också förstå dem, som ogilla ett sådant handlingssätt. Men därifrån är det ett långt steg till medgivandet åt enskilda sammanslutningar av rätt till stridsåtgärder för att framtinga medlemsanslutning. Om det ur allmänna synpunkter finnes oundgängligen erforderligt att vissa ekonomiska sammanslutningar måste omfatta alla på ett bestämt område verkamma

personer, då må statsmakterna besluta sådan tvångsanslutning genom lag. Men enskilda böra icke i ett rättssamhälle tillåtas utöva tvång mot andra medborgare. Vi förorda för den skull att bestämmelser införas i lagen i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommissionen föreslagit i sin 11 §.

Regeringsförslaget undantager från tredje mans-skyddet bland andra den, som under arbetstvist utfört blockerat arbete av annan art än skyddsarbete, såframt icke blockaden är stridande mot lag eller föreningsstadgar. Kommissionen återigen hade i princip anslutit sig till den ståndpunkten, att en oorganiserad arbetare, som under konflikt kvarbliver i sitt arbete, även efter det att detta förklarats i blockad, skall anses såsom neutral, varemot den som utifrån antager blockerat arbete skulle anses därmed bryta sin neutralitet. Kommissionen uttalade i detta sammanhang, att den icke kunnat godtaga den från arbetarhåll framförda meningen, att allt utförande av blockerat arbete skulle vara att anse såsom oneutralt. En sådan regel, som skulle vara helt orimlig, då de organiserade arbetare, som äro invecklade i strid och förklarar blockad, endast utgjorde ett mindretal av samtliga arbetare vid en arbetsplats, skulle även i andra fall innebära ett alltför betänkligt intrång i de oorganiserades handlingsfrihet. Till stöd för en dylik uppfattning har anförts, att de oorganiserade bliva delaktiga av de förbättrade villkor, som de stridande kunna tillkämpa sig. Häremot måste emellertid enligt kommissionen beaktas, att de oorganiserade, som kvarstanna i arbete, kunna på mer eller mindre goda grunder antaga, att genom striden föga står att vinna och därför ej vilja åtaga sig därmed förenade uppoftningar och risker. För övrigt förekomma även strider, som ej direkt syfta till att förbättra arbetsvillkoren.

*Tredje mans-
skyddets ut-
sträckning
m. m.*

Departementschefen gör på denna punkt mycket bestämda erinringar mot kommissionens förslag och framhåller bland annat, att hela frågan om strejkbrytare och deras ställning överhuvud icke tillhör den här föreslagna lagens område. Vi ansluta oss härutinnan till lagrådets uppfattning, att detta resonemang näppeligen kan vara riktigt. Kungl. Maj:ts förslag har i själva verket tagit ståndpunkt till frågan om eller i vilken mån stridsåtgärder få företagas mot arbetare, som under en arbetstvist utföra arbete. Regeringsförslagets ståndpunkt innebär, att skydd icke tillerkännes arbetsvillig i annat fall än då den av honom brutna arbetsblockaden är obehörig, icke ens om stridsåtgärd sker i rent vedergällningssyfte.

Vi anse, likaledes i överensstämmelse med lagrådet, att det icke kan vara skäligt att arbetare, som mot sin vilja blivit försatt i den ställningen att, huru han än förfar, han måste handla i den ena eller den andra partens intresse, ej erhåller det skydd, som eljest anses böra tillkomma den, som vill stå utanför tvisten. Särskilt otillfredsställande framstår detta om, såsom icke sällan förekommer, en minoritet bland de anställda eller en förening representerande en minoritet igångsatt arbets-

inställelse eller om arbetsblockad förklarats utan samband med arbetsinställelse. Vi ansluta oss alltså i detta avseende till de synpunkter, som legat till grund för kommissionens ställning till förevarande fråga.

Då vi nu förorda bestämmelser på förevarande område i huvudsaklig överensstämmelse med trettonmannakommissionens förslag, sker det lika litet här som i fråga om organisationstvånget för att uppmuntra och understödja sådana element, som av bristande solidaritet vilja tillgodogöra sig fördelarna av sina kamraters organisatoriska ansträngningar. Vårt ståndpunktstagande är föranlett av önskvärdheten att bereda lagens skydd åt dem, som med all rätt kunna göra anspråk därpå, d. v. s. sådana oorganiserade arbetare som icke svika några organisationsmässiga plikter och som endast fortsätta sitt arbete hos en arbetsgivare, med vilken de icke ha någon tvist. Det synes oss vara uppenbart att dylika arbetare vid arbetskonflikt böra betraktas såsom neutrala och erhålla det skydd, som den ifrågavarande lagstiftningen avser att skänka. Lika tydligt är det enligt vår mening, att stridsåtgärd icke bör få vidtagas, efter det en tvist blivit avslutad, där syftet är att utöva vedergällning mot någon för hans ställning under tvisten. För tillgodoseende av dessa våra önskemål krävas ändringar i 3 och 10 §§ av Kungl. Maj:ts förslag till huvudsaklig överensstämmelse med vad kommissionen föreslagit i 10 och 16 §§ av sitt förslag.

Den ändring vi förorda i 10 § av Kungl. Maj:ts förslag avser jämväl bestämmelserna om vad som skall räknas till skyddsarbete, varvid vi i likhet med kommissionen hemställa, att förutom vad propositionen upp-tager till skyddsarbete hänföres även arbete, som icke kan anstå utan skada å mogen gröda och varulager.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts i proposition nr 31 framlagda förslag till lag om ekonomiska stridsåtgärder måtte vidtaga ovan angivna ändringar i 3, 4 och 10 §§ samt att i lagen måtte införas bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad trettonmannakommissionen föreslagit i 2—6 §§ av sitt förslag.

Stockholm den 16 februari 1935.

Felix Hamrin.

Eliei Löfgren.

Sam. Larsson.

J. Bergman.

Elof B. Andersson.

S. H. Kvarnzelius.